

Zorg dat iedereen in Nederland toegang tot het recht heeft, als fundament voor de rechtsstaat

Geachte informateur en onderhandelaars,

Nederland staat aan de vooravond van een nieuwe kabinetsperiode met de kans om beleid te realiseren dat zekerheid biedt aan burgers, ruimte aan ondernemers en vertrouwen in de overheid versterkt. Toegang tot het recht is hierbij essentieel: zonder tijdige, begrijpelijke en betaalbare rechtshulp of passende ondersteuning kunnen mensen en bedrijven verstrikt raken in problemen, die leiden tot hoge persoonlijke schade en maatschappelijke kosten. Vroegtijdige interventies en inzet van deskundige professionals kan dit voorkomen.

Steeds meer mensen vallen tussen wal en schip. De inkomensgrenzen voor gesubsidieerde rechtsbijstand zijn jarenlang niet meegegroeid met de lonen. Daardoor verdienen steeds meer werkende huishoudens te veel voor gesubsidieerde rechtsbijstand, maar te weinig om zelf juridische hulp of passende ondersteuning te kunnen betalen. Tegelijkertijd staan rechtsbijstandverzekeringen onder druk, door de hoge kosten van zelfgekozen rechtshulpverleners. Daardoor dreigen veel mensen geen passende hulp te krijgen, met risico's voor sociale stabiliteit en vertrouwen in de overheid.

Vroege en laagdrempelige hulp voorkomt escalatie, verkleint maatschappelijke kosten en levert sneller resultaat op. Het sluit bovendien naadloos aan op een agenda die inzet op duidelijkheid, minder bureaucratie en effectieve ondersteuning voor burgers en ondernemers.

Wij roepen u daarom op om toegang tot het recht voor iedereen als prioriteit op te nemen in het regeerakkoord. Streef naar een rechtvaardige oplossing voor iedereen, zodat niemand er alleen voor hoeft te staan!

Iedereen moet kunnen rekenen op tijdige, begrijpelijke en betaalbare rechtshulp. Dit vraagt om een stelsel dat informatie, advies en conflictoplossing toegankelijk maakt en daadwerkelijk alternatieven biedt voor tijdrovende en kostbare procedures.

Wij verzoeken u daarom om in het regeerakkoord:

- **Toegang tot het recht expliciet te benoemen** als pijler van een sterke rechtsstaat.
- **Te investeren in een breed en toegankelijk systeem van rechtshulp**, van een notaris voor preventieve hulp of advies tot de essentiële rol van gerechtsdeurwaarders bij procesinleiding.
- **Landelijk dekkend netwerk mogelijk te maken**, zodat in iedere gemeente sociaaljuridische hulp beschikbaar is, een plek waar mensen zo kunnen binnenlopen. Iedereen moet eenvoudig hulp vinden die past bij zijn of haar vraagstuk.
- **Ervoor te zorgen dat ook mensen met een middeninkomen juridische hulp kunnen krijgen**. Pas de inkomensgrenzen voor een toevoeging aan en houdt rechtsbijstand in natura - direct verleende rechtshulp - binnen rechtsbijstandverzekeringen betaalbaar.
- **Stabiele, structurele financiering te borgen** voor organisaties die laagdrempelige en effectieve rechtshulp en geschiloplossing bieden.
- **Andere en preventieve vormen van (rechts)hulp en conflictoplossing te positioneren**, zodat burgers en ondernemers de oplossingsroute vinden die effectief is, bijvoorbeeld via mediation, de notaris, of een geschillencommissie.

Met deze oproep spreken wij onze bereidheid uit om samen te bouwen aan moderne, efficiënte en mensgerichte rechtshulp, dat past bij de ambitie om Nederland sterker, rechtvaardiger en toekomstbestendig te maken. Laten we er samen voor zorgen dat toegang tot het recht voor iedereen een vanzelfsprekendheid wordt in onze rechtsstaat.

Namens Divosa, De Geschillencommissie, het Juridisch Loket, Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, Mediatorsfederatie Nederland en Verbond van Verzekeraars

Bijlage:

- Volgens **Divosa**, de vereniging voor leidinggevend in het gemeentelijk sociaal domein, verdient iedereen toegang tot het recht. Niemand zou mogen verdwalen in regels en loketten. In iedere gemeente moet daarom gratis sociaaljuridische hulp beschikbaar zijn. Een plek waar mensen zo kunnen binnenlopen - bijvoorbeeld voor uitleg bij een onbegrijpelijke brief of hulp bij een scheiding. Vroege hulp bespaart menselijk leed én kosten. Hiervoor hebben gemeenten structurele financiering nodig

- **De Geschillencommissie** speelt in het stelsel een cruciale rol als partij die laagdrempelige toegang tot het recht voor meer dan 85 sectoren vormgeeft. De Geschillencommissie pleit daarom, in lijn met het SER advies in 'Balans en houdbaarheid alternatieve geschillenbeslechting voor consumentenzaken', voor structurele verhoging, borging en permanente vaststelling van de jaarlijkse subsidie vanuit de overheid, zodat er meer balans komt tussen overheidsbijdragen en de bijdragen vanuit het bedrijfsleven. Hiermee wordt bereikt dat het stelsel financieel houdbaar blijft, verdere versnippering van klachten- en geschilleninstanties wordt voorkomen, de rechterlijke macht wordt ontlast en de maatschappelijk bijdrage van dit stelsel wordt gegarandeerd.

- Het **Juridisch Loket** helpt elke dag duizenden mensen die vastlopen in de complexe samenleving en in het doolhof van ingewikkelde wetten en regels. Zonder hulp blijven hun problemen voortduren en is er geen zicht op een oplossing. Rechtshulp voorkomt escalatie, schulden en stress. Wij pleiten ervoor dat voor iedereen onafhankelijke rechtshulp toegankelijk is, te beginnen bij mensen in een kwetsbare positie. Ongeacht waar je woont en ongeacht inkomen, kennis of netwerk, moet je hulp kunnen krijgen. Investeren in rechtshulp betaalt zich terug: in rust, vertrouwen en sociale samenhang. Als we problemen niet tijdig oplossen, kosten ze de samenleving uiteindelijk veel geld. Rechtshulp is onmisbaar.

- De **Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG)** verzoekt de problemen rond de ambtshalve toetsing op te lossen. Sinds 2019 moeten rechters ambtshalve Europees consumentenrecht toepassen, ook als de consument daar niet om vraagt. In de praktijk leidt dit tot rechtsongelijkheid en grote onzekerheid, doordat rechters verschillend oordelen over vergelijkbare vorderingen. Dit ondermijnt de voorspelbaarheid van procedures en zet de toegang tot het recht onder druk.

Tevens pleit de KBvG voor het behoud van rechtszekerheid en de essentiële rol van de gerechtsdeurwaarder bij de procesinleiding. De gerechtsdeurwaarder speelt een onmisbare rol bij de start van een civiele procedure en waarborgt daarmee de rechtszekerheid. Door middel van de betekening stelt de gerechtsdeurwaarder partijen op betrouwbare wijze op de hoogte en voorkomt geschillen over de oproeping. Hij of zij combineert juridische zekerheid met menselijke maat en voorkomt zo onnodige procedures.

- De **Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)** pleit ervoor om de notariële dienstverlening onder te brengen in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand, zodat rechtshulp van notarissen ook bereikbaar wordt voor mensen met onvoldoende financiële draagkracht.

- De **Mediatorsfederatie Nederland (MfN)** pleit ervoor om mediation in meer domeinen als volwaardige en structurele vorm van conflictoplossing aan te bieden. Door mediation steviger te verankeren binnen én buiten het rechtsbestel krijgen burgers en organisaties toegang tot een effectieve, professionele vorm van conflictoplossing. Daarbij is het essentieel dat uitsluitend gekwalificeerde mediators met het MfN-registermediator label worden ingezet, zodat de kwaliteit, onafhankelijkheid en deskundigheid in iedere mediation gewaarborgd zijn. Op deze manier worden de-escalatie, herstel van communicatie en verhoudingen, en duurzame oplossingen in onze samenleving gestimuleerd.

- Het **Verbond van Verzekeraars** benadrukt het belang van samenwerking tussen de overheid en aanbieders van rechtshulp. Samen moeten zij werken aan een verzekeringsstelsel dat zowel betaalbaar als toekomstbestendig is. Op die manier blijft rechtshulp in natura bereikbaar voor mensen met een middeninkomen. Het is daarbij belangrijk dat de kosten beheersbaar blijven, ook als mensen zelf kunnen kiezen wie hen juridisch bijstaat.

